

STUDENT-CENTERED EDUCATION - A PRIORITY FOR THE ACADEMIC ENVIRONMENT

ÎNVĂȚĂMÂNTUL CENTRAT PE STUDENT – O PRIORITATE PENTRU MEDIUL ACADEMIC

Djulieta RUSU, ⁵³ Dr., conf. univ.

Abstract: *This paper outlines an overview of what student-centered education (SCE) means - a priority of the Bologna process. Thanks to the emergence of new educational needs and the modernization of the university education curriculum in our country, currently, there is an increased interest in this way of training. It also analyzes the concept and definition, presents the basic principles and dimensions of the SCE. At the same time, a comparative analysis of the two systems that coexist in local higher education is performed: student-centered education and teacher-centered education. In order to focus on the needs of students, to ensure a quality teaching process, mainly focused on the formation of skills necessary for professional activity, the benefits offered by the SCE model to both students and teachers are highlighted.*

Keywords: *SCI, Bologna process, higher education, teacher, student, benefits.*

JEL CLASSIFICATION: A 22, I 21, I 23

1. Introducere

Compatibilizarea învățământului superior din Republica Moldova cu cel din țările Uniunii Europene, adaptarea la schimbările sociale, politice și economice majore din ultima perioadă vine ca răspuns la solicitările unor acte normative importante ale UE: Magna Charta Universitatum (1988), Convenția de la Lisabona (1997), Declarația de la Bologna (1999) etc., care au demarat un proces amplu în vederea dezvoltării unei Europe a cunoașterii, promovării valorilor europene, armonizării structurilor sistemelor de învățământ superior la nivel european, facilitării mobilității academice, sporirii potențialului de angajare pe piața muncii europene, creării unei zone europene comune pentru învățământul superior.

În acest context, menționăm că procesul de globalizare, extinderea Uniunii Europene, construirea unei societăți bazate pe cunoaștere, informatizarea procesului educativ, accentuarea concurenței dintre furnizorii de studii superioare, decalajul dintre diverse sisteme de învățământ, noile provocări legate de pandemie, etc., au condus la transformări profunde, impunând un mod nou de concepere și regândire a întregului sistem de învățământ superior, inclusiv cel autohton.

În ansamblu, măsurile de reformă a educației reliefează tendințe majore: educația pentru toți, asigurarea unui proces educațional de calitate, adaptarea instruirii la nevoile personale de autorealizare și la necesitățile de dezvoltare ale discipolilor, relevanța curriculei pentru individ, piața muncii și societate, dezvoltarea unor competențe, atitudini și valori, dezvoltarea metacogniției, a capacității de reflecție și gândire critică, a spiritului antreprenorial, precum și formarea abilităților de muncă autodirijată, autonomie în învățare, (auto)evaluare obiectivă și autentică a performanțelor obținute etc., și nu în ultimul rând, predarea și învățarea centrate pe student. Este extrem de important că aceste tendințe coincid cu obiectivul Consiliului Europei care vizează promovarea perspectivei unui învățământ continuu pe întreaga durată a vieții, încurajând dezvoltarea autonomiei în materie de învățare și stabilizare a scopurilor învățării, centrată pe nevoile personale privind pregătirea pentru o viață activă (profesională, civică, de familie) pentru a putea face față provocărilor societății, cerințelor economiei de piață, a dovedi eficacitate în noile contexte profesionale.

⁵³E-mail: rusu.djulieta@ase.md, ASEM

În această ordine de idei, paradigma educațională modernă promovează învățământul centrat pe student ca o prioritate a reformei învățământului superior european, cunoscută sub denumirea Procesul Bologna și totodată, una din cele mai importante tendințe care ghidează activitatea instructiv-didactică din mediul academic. Mai mult, implementarea practică și eficientă a conceptului Învățământ Centrat pe Student (ÎCS) sau Instruire Centrată pe Student (ICS) la nivel instituțional, de către managementul instituțional, personalul didactic și studenți, aduce beneficii majore actorilor implicați în acest proces.

Prin urmare, considerăm că subiectul abordat este de mare actualitate, întrucât ÎCS, important punct de reper al Procesului Bologna și sistemului de învățământ european, merită o atenție sporită și în contextul educațional autohton. Deocamdată, sistemul actual de învățământ din Republica Moldova rămâne a fi ancorat, preponderent, în învățământul centrat pe profesor (ÎCP), care este abordat ca pe un proces complex de transmitere, verificare, examinare și apreciere de către cadrele didactice, preponderent, a cunoștințelor obținute de studenți și mai puțin, a competențelor practice dobândite (competența = cunoștințe + deprinderi + capacități). Spre regret, studenții beneficiari sunt percepuți drept subiecți pasivi pe parcursul predării-învățării-evaluării. Fiind aplicat, deocamdată modest în cadrul activităților didactice, modul de instruire centrat pe student (ÎCS), alături de modul tradițional (ÎCP), se află într-un stadiu incipient de punere în practică.

Indiscutabil, ÎCS, cu largi valențe formative și motivaționale poate oferi reale beneficii atât studenților/formabililor, cât și cadrelor didactice/formatorilor în eficientizarea demersului instructiv-educativ, orientat, deopotrivă, spre o nouă cultură a calității, învățarea autonomă și responsabilă pe tot parcursul vieții, dezvoltarea personală și formarea profesională.

Demersul investigativ pentru care am optat în acest studiu pornește, de asemenea, de la o cerință socială actuală și în același timp, o finalitate complexă de studii în învățământul superior, și anume: asigurarea calității procesului didactic în baza standardelor educaționale și pregătirea specialiștilor de înaltă calificare pentru angajarea în câmpul muncii. Acest obiectiv major reprezintă o prioritate atât pentru profesori, care sunt preocupați de diseminarea cunoștințelor studenților, eficientizarea procesului didactic, ameliorarea calității studiilor, formarea unor specialiști calificați, cât și pentru angajatori, care sunt interesați, îndeosebi, de competențele dobândite și de dovezile reușitei absolvenților. Or, în prezent, angajatorii solicită de la absolvenți stăpânirea a varii competențe profesionale, abilități de autoformare, autoeducație, autoevaluare pentru măsurarea și aprecierea propriilor performanțe. De asemenea, este apreciată de către angajatori și prezența capacității de reflecție și planificare a dezvoltării personale pentru a conștientiza propriile posibilități, a găsi căi de îmbunătățire a rezultatelor, de implicare activă în procesele care se desfășoară în mediul profesional în vederea asigurării unui parteneriat echitabil angajator-angajat în atingerea obiectivelor propuse.

Oportunitatea de a învăța în mod autonom și/sau în echipă, de a influența conținuturile curriculare, activitățile și ritmul învățării, de a se implica în activitățile aplicative și practice, în proiectarea cursurilor și evaluărilor, inclusiv de a se autoevalua, oferă studenților, viitorilor angajați, șansa de a deveni mai responsabili pentru propriile acțiuni și pentru viitorul lor, mai conștienți de faptul că preferințele și nevoile lor sunt importante și pentru succesul instituției/orgaizației, dezvoltarea societății.

Așadar, cele menționate mai sus ne-au determinat să analizăm ÎCS – mod de instruire academică prioritar în sistemul de învățământ modern, care plasează studentul în centrul activității didactice, având conexiuni cu termenii: competență, responsabilizare, învățare activă, activitate individuală, gândire critică, autonomă, reflexivă, cognitivă, (auto)evaluare, etc., folosind diverse metode de cercetare-informare-documentare, bazate pe analiză, sinteză, reflecție, inducție, deducție, observare, discuție, chestionare ad-hoc etc., precum și propriile cunoștințe și experiențe.

Prin urmare, studiul de față a pretins să aducă o valoare adăugată în domeniul investigat prin analiza conceptului, a principiilor generale și ale dimensiunilor ÎCS, a unor beneficii și limite, prin realizarea unei analize comparative a ÎCS, aflat în fază incipientă de implementare și ÎCP,

predominant în sistemul de învățământ autohton, formularea unor concluzii și recomandări în favoarea aplicării ÎCS în procesul instructiv-didactic. Cu siguranță, această prioritate a procesului Bologna va avea un impact pozitiv asupra dezvoltării competenței de independență și autonomie la studenți, educării simțului responsabilității, participării active la dezvoltarea propriei personalități prin modernizarea curriculei, corelarea metodelor cu finalitățile de studiu, adaptarea acestora la nevoile personale de dezvoltare și autorealizare, dobândirea autonomiei în învățare de-a lungul întregii vieți. Este evident, că prin prisma ÎCS instituția de învățământ, în colaborare cu cadrele didactice și discipolii săi, are misiunea nobilă de a dezvolta competențele sus-menționate, contribuind la formarea unor cetățeni activi, independenți, competenți și responsabili de propria lor formare.

2. ÎCS – concept și definiție

Conceptul de ÎCS a apărut pentru prima dată la începutul secolului al XX-lea în lucrările lui Frank H. Hayward, fiind ulterior dezvoltat de John Dewey, filozof, psiholog și pedagog american, preocupat de problemele educației (centrare pe elev, nu pe teme; problematizarea materialului; dezvoltarea spiritului de investigație; participarea activă). De asemenea, contribuții semnificative la teoretizarea conceptului au fost aduse de psihologul american Carl Rogers, psihologul elvețian Jean Piaget (teoria operațională axată pe învățarea evolutivă/dezvoltațională) și Malcolm S. Knowles (îndreptare către sine/învățare autodirijată). Abordarea diacronică a ÎCS relevă faptul că studentul este considerat actor al propriei formări, construite în baza valorificării și asumării experiențelor de învățare anterioare.

Așadar, ÎCS, pe de o parte, se bazează pe constructivism, o teorie a învățării care susține că pentru a învăța eficient, studentul trebuie să fie parte integrantă a unei activități didactice, să experimenteze și să (re)construiască propriile cunoștințe. Pe de altă parte, ÎCS vizează o învățare transformațională, un proces de schimbare calitativă în interiorul celui care învață în vederea dezvoltării unor competențe concrete. Cert este că, în absența unei definiții consolidate a conceptului ÎCS, în prezent, asistăm la varii interpretări. Totuși, o definiție a conceptului respectiv ar putea fi următoarea: ÎCS este un proces complex de predare-învățare-(auto)evaluare calitativă în concordanță cu finalitățile stabilite și de abordare a competențelor ca produs, în baza suportului metodico-didactic oferit de profesor, care are drept scop conturarea propriului traseu academic de către student, formarea și achiziția de competențe relevante pentru activitatea profesională.

3. ÎCS - principii de bază și dimensiuni

Tranziția către modul de învățare centrat pe student solicită mediului academic să promoveze și să respecte un comportament corespunzător prin prisma principiilor care stau la baza ÎCS:

Principiul 1: ÎCS necesită un proces reflexiv permanent din partea cadrelor didactice, studenților și instituțiilor, care, în consecință, ar îmbunătăți experiența de învățare a studenților prin stimularea gândirii critice și creative, dezvoltarea abilităților transferabile ale acestora.

Principiul 2: ÎCS nu propune o soluție unică, potrivită pentru toți participanții la demersul didactic care sunt diferiți (profesori, studenți, instituții superioare de învățământ). Prin urmare, abordarea învățării necesită structuri-suport de învățare care să corespundă contextului dat, inclusiv stilului de predare-învățare adoptat.

Principiul 3: Studenții au varii stiluri de învățare (încercare și eșec, aplicare în practică, lectură, dezbateri, discuție etc.), sisteme de percepție diferite (vizual, auditiv, kinestezic), precum și diverse nevoi pedagogice.

Principiul 4: În mod absolut evident, studenții au nevoi și interese diferite (activități sportive, culturale, de agrement, voluntariat etc.).

Principiul 5: Alegerea modului de învățare (modul tradițional, acțional, interactiv, formatul liberal) este esențială în învățarea eficientă.

Principiul 6: Studenții au experiențe și cunoștințe diferite. Prin urmare, procesul de învățare trebuie să fie adaptat la viața și experiența profesională individuală. În acest sens, experiența proprie poate servi la motivarea studenților pentru a prezenta o opinie, a ilustra un punct de vedere, a împărtăși o experiență etc.

Principiul 7: Studenții trebuie să-și controleze învățarea, să fie implicați în proiectarea cursurilor, curriculei, evaluării. În acest sens, activizarea și implicarea studenților în conturarea procesului de instruire corespunzător, în vederea dezvoltării propriei personalități, devin absolut necesare.

Principiul 8: Studentii trebuie să fie mai responsabili (să gândească, proceseze, analizeze, sintetizeze, critice, argumenteze, aplice, integreze, rezolve situații de problemă, simuleze etc.). Astfel, ar fi bine ca studenții să vină cu inițiative, să propună soluții, să fie implicați în luarea deciziilor.

Principiul 9: Învățarea implică cooperare între studenți și personalul didactic care, în cele din urmă, conduce rezultatul scontat: un parteneriat activ, constructiv, eficient, bazat pe respect reciproc, încredere, motivare, dialog autentic, comunicare activă etc. Or, la nivel academic, acest parteneriat contribuie la înțelegerea și soluționarea constructivă a problemelor apărute atât în cadrul procesului de predare-învățare-evaluare, cât și în interiorul instituției.

Este important de menționat, că implementarea corectă și eficientă a modelului ÎCS în practica educațională necesită introducerea treptată a principiilor menționate, accentul fiind pus pe proces, mai ales, pe calitate și nu cantitate. Or, misiunea mediului academic tocmai rezidă în formarea unor specialiști competenți, performanți, competitivi pe piața muncii, care dispun de multiple competențe educaționale și profesionale solicitate de angajatori.

De asemenea, în procesul de implementare a ÎCS în mediul academic, se va ține cont și de unele dimensiuni ale acestuia:

1. Stimularea învățării active în detrimentul învățării pasive;
2. Învățare autentică, profundă și înțelegerea clară a obiectivelor urmărite;
3. Feedback și abordare reflexivă a proceselor de predare-învățare-evaluare, precum și de cercetare-inovare de către ambele părți (profesor-student).
4. Nivel înalt de responsabilitate personală și profesională din partea studentului;
5. Flexibilitate și libertate privind timpul și structura învățării, autonomia sporită și independența celui care învață;
6. Cooperare între profesor și student, axată pe toleranță față de opinii, idei, diferențe socio-culturale;
7. Abordare diferențiată, personalizată și recunoașterea nevoilor studenților;
8. Atitudine pozitivă și respect reciproc în relația student-profesor;
9. Centrare pe procesul învățării, formarea și dezvoltarea de competențe, legătura dintre teorie și practică;
10. Participare activă la organizarea procesului didactic, implicare în propria învățare, formare și dezvoltare a unor abilități transferabile (gândirea critică, reflexivă, rezolvarea de probleme);
11. Deschidere și disponibilitate din partea profesorului în oferirea de suport suplimentar;
12. Evaluare și autoevaluare corectă, obiectivă, calitativă a competențelor dobândite și identificarea unor lacune care solicită remediere;
13. Nivel înalt a competențelor digitale, comunicare activă și eficientă prin utilizarea tehnologiei informației (internetul, poșta electronică, platforme educaționale, rețele sociale etc.) atât în sălile de studii, cât și în afara lor.

4. ÎCP versus ÎCS

Dat fiind că, în prezent, în învățământul superior autohton coexistă două tipuri de instruire: ÎCS (învățământul centrat pe student) și ÎCP (învățământul centrat pe profesor), este bine să facem o analiză comparativă pentru a identifica puncte forte și vulnerabile ale acestora.

Învățământul centrat pe profesor (ÎCP) sau abordarea tradițională/unidirecțională a procesului didactic se caracterizează prin faptul că:

- profesorul deține puterea, controlul, autoritatea, expertiza, experiența, gradul științifico-didactic etc.;

- procesul de predare se rezumă la prelegere/dictare/prezentare Powerpoint, luare de notițe și memorarea conținutului sau redarea conținutului/transmiterea cunoștințelor, parcurgerea/asimilarea conținutului într-un mod convențional și evaluarea acestuia de către profesor;

- evaluarea este clasică, normativă, având drept scop ierarhizarea și compararea studenților între ei;

- cunoașterea este abordată ca produs al învățării;

- metodele didactice folosite sunt preponderent tradiționale;

- învățarea este „pasivă”, modelul/ formele de învățare sunt, de asemenea, tradiționale;

- abordarea unitară este mai simplă, nu necesită pregătire suplimentară, iar conținutul predat este același pentru toți studenții;

- procesul de învățare al studentului și a capacității lui de autoevaluare este subestimat;

- gradul de asumare al procesului de învățare este minim, studentul fiind perceput ca subiect pasiv în procesul instructiv-educativ;

- lipsește (auto)motivarea, autonomia în învățare, conștientizarea importanței autoresponsabilizării;

- prezența formalismului, a unei atitudini negative față de schimbare etc.

La polul opus se află învățământul centrat pe student (ÎCS) care dispune de următoarele caracteristici :

- învățarea activă este plasată în centrul procesului instructiv-educativ;

- sporește puterea studentului de a alege și a stabili prioritățile;

- implicarea activă și responsabilă a studentului în procesul de învățare-evaluare;

- procesul de predare nu se limitează la o simplă transmitere a cunoștințelor și evaluare a acestora;

- predarea îmbină instruirea cu formarea, învățarea cu (auto)evaluarea în concordanță cu finalitățile de studiu stabilite;

- studentul este perceput ca subiect activ, partener în construirea cunoașterii, realizarea activităților instructiv-educative, evaluarea calitativă și conturarea propriului traseu academic;

- abordarea în învățare este diferențiată, chiar individualizată, atât la nivel de conținuturi curriculare, sarcini de învățare, cât și modalități de predare și evaluare;

- cunoașterea este abordată ca proces, accentul fiind pus pe nevoile de învățare, activitățile de consiliere, motivare și orientare profesională;

- metodele didactice de predare-învățare-evaluare utilizate sunt complementare/alternative, de rând cu cele tradiționale, în beneficiul experienței de învățare a studentului;

- formarea competențelor profesionale cu ajutorul sarcinilor acționale, aplicative;

- evaluarea este formativă, colegială, calitativă, obiectivele și metodele de învățare fiind stabilite în colaborare cu studentul;

- stimularea curiozității, imaginației, încurajarea creativității și originalității pentru a asigura sporirea calității învățării;

- formarea competenței de învățare autonomă și autodirijată prin responsabilizarea studentului pentru învățare, inclusiv pe tot parcursul vieții, și dezvoltare profesională;

- adoptarea unor strategii eficiente care conduc spre o învățare autentică și o înțelegere mai profundă, de durată;

- dezvoltarea unor relații de cooperare, bazate pe un parteneriat constructiv și înțelegerea nevoilor, respectul reciproc, încurajare, motivare;

- profesorul devine mentor, îndrumător, care susține și consiliază, discută, consultă în afara orelor de curs, oferă suport suplimentar;

- dezvoltarea unor competențe transferabile, implicarea în cercetare, realizare de proiecte, dezbateri, rezolvare de probleme, situații reale și simulate pentru identificarea unor soluții noi, originale;

- oportunități de mobilitate academică în cadrul unor universități europene cu renume;
- oportunități de carieră prin accesarea locurilor de muncă, inclusiv din spațiul european, etc.

Evident, că cele prezentate mai sus relevă numeroase puncte forte ale instruirii centrate pe student la nivel universitar, comparativ cu învățământul tradițional centrat pe profesor.

5. Beneficii ale Învățământului Centrat pe Student

Punerea corectă în practică a ÎCS poate aduce multiple beneficii tuturor factorilor implicați în acest proces complex: studenților, personalului științifico-didactic și instituției de învățământ superior. Totodată, realizarea unui învățământ de calitate axat pe nevoile studentului aduce plusvaloare și societății întregi, care beneficiază de forță de muncă calificată, dispunând de numeroase competențe necesare schimbării și dezvoltării unei societăți prospere.

A. Așadar, să vedem care sunt beneficiile oferite studenților de ÎCS:

1. Studenții pot deveni ușor parte integrantă a comunității academice prin îmbunătățirea colaborării și cooperării, dezvoltarea gândirii critice și analitice, creșterea interacțiunii și angajamentului, participarea la dezvoltarea cercetării, implicarea în varii activități extracurriculare etc.

2. Studenții sunt mai motivați să învețe mai profund, mai activ decât în cazul formelor tradiționale de învățare, iar sarcinile de lucru implică un mod de gândire original, creativ, un interes sporit față de subiectele studiate, memorarea unui volum mai mare de informații.

3. Studenții devin mai independenți și responsabili în învățare, ulterior, pot să se adapteze mai ușor la mediul profesional; învățarea, comunicarea verbală și scrisă este eficientă; sarcinile de lucru sunt prioritizate; ei pot munci în echipă, comunica activ, dezvoltând abilități transferabile.

4. Studenții acordă o importanță majoră nevoilor lor, beneficiind de o mai mare flexibilitate, studiind part-time, la distanță, online, învățarea nu este limitată în timp și spațiu precum în învățământul tradițional, metodele de predare sunt diverse, interactive, ceea ce constituie o provocare din punct de vedere academic.

B. La rândul lor, profesorii, ca și studenții, pot avea beneficii semnificative grație punerii în practică a ÎCS. Astfel,

1. Profesorii au un rol mai interesant, de facilitator al procesului de învățare.

2. Profesorii își pot revizui, îmbunătăți metodele de predare și optimiza conținutul cursurilor, pot obține un feedback relevant și constructiv de la studenții tot mai interesați și implicați în procesul de învățare, punând accent pe dezvoltarea continuă atât personală, cât și profesională.

3. Profesorii sunt mai flexibili în proiectarea cursurilor, programelor, modalităților de predare-evaluare-cercetare.

4. Profesorii au posibilitatea să dezvolte competențe relevante pentru avansarea în carieră sau dezvoltarea personală.

5. Munca și meseria profesorului poate deveni mai interesantă, atractivă, iar condițiile de muncă mai prielnice grație creșterii implicării și motivației din partea studenților.

C. Cele prezentate mai sus probează, că atât cadrele didactice, cât și studenții interesați beneficiază de pe urma ÎCS, aducând plusvaloare instituției și organizațiilor pe care le reprezintă.

1. În această ordine de idei, prin adoptarea ÎCS se îmbunătățește calitatea serviciilor oferite, se ameliorează condițiile de muncă, experiența academică a studenților este benefică atât pentru organizațiile studențești, cât și pentru asociațiile de pedagogi.

2. De asemenea, se îmbunătățește statutul profesiei de dascăl, al profesorilor care își organizează cursurile după plac, acordând libertate, autonomie și flexibilitate studenților de a se dezvolta conform preferințelor și nevoilor proprii.

3. Se atestă un grad ridicat de cooperare între toate nivelele instituționale, ceea ce permite o reprezentare mai mare a studenților și a personalului didactic în structurile de conducere.

D. Este important să realizăm că ÎCS aduce beneficii considerabile și societății în ansamblu. Or, absolvenții instituțiilor superioare de învățământ, inovativi, creativi, competenți, cu gândire reflexivă, critică, activi și responsabili sunt capabili să producă schimbarea spre bine.

Grație flexibilității și autonomiei oferite de învățământul centrat pe student și pe nevoile acestuia de învățare, se reduce tendința de abandonare a studiilor, sporește gradul de atractivitate a instituției față de potențialii candidați la studii, crește mobilitatea academică în regiunea în care se află instituția. În plus, procesul continuu de îmbunătățire a curriculei și a experienței academice conduce la pregătirea unor specialiști mai buni, mai analitici care vor dezvolta o cultură de învățare pe tot parcursul vieții, vor gândi mai logic și mai practic, vor aborda toate problemele din momentul apăsătorilor lor, vor fi mai eficienți și mai utili pentru societatea în care traiesc și muncesc.

În cele din urmă, e bine să punctăm că evoluția actuală a învățământului superior este dominată de câteva *direcții prioritare* bine conturate: *centrarea pe student* (pe personalitatea, motivațiile, așteptările sale, pe formarea de competențe, adică a transforma ceea ce *știe* în a *știe să facă/aplice* pentru a fi), *autoinstruirea/autoformarea* (axată pe autonomie în învățare și evaluare, interes și inițiativă, autoresponsabilizare și autodeterminare, învățarea pe tot parcursul vieții, formare de capacități, atitudini și aptitudini personale cu ajutorul unor stiluri și metode adecvate care sporesc eficiența, având la bază standarde de performanță/criterii de succes), *formarea dimensiunii europene a educației* (conștientizarea cetățeniei europene, însușirea funcțională a limbilor de circulație europeană în vederea comunicării, cunoașterii, apropierii și conviețuirii, valorificarea tradițiilor, valorilor și experienței atât europene, cât și naționale). Cu siguranță, aceste direcții prioritare pot fi realizate în sistemul de învățământ autohton prin punerea corectă și eficientă în practică a ÎCS, care oferă în acest scop numeroase instrumente și soluții pertinente. Mai mult decât atât, varii aspecte ale ÎCS pot fi implementate în mediul academic fără măsuri costisitoare și mijloace financiare semnificative, aducând numeroase avantaje instituției, beneficiarilor și dezvoltării societății.

6. Concluzii

1. În spațiul european al învățământului superior este acceptat unanim că ÎCS reprezintă o abordare care se concentrează mai ales pe nevoile celui care învață, decât pe ale celorlalți factori implicați în procesul educațional.

2. Abordarea procesului de învățământ prin prisma centrării pe student a fost mereu de actualitate, iar trecerea timpului nu a făcut decât să ofere soluții de adaptare la evoluția individului în acord cu provocările socio-economice actuale.

3. Prin reformele sale Procesul Bologna oferă oportunitatea unor schimbări benefice și înlocuirea unor elemente rigide tradiționale din învățământul superior din țară.

4. Organizarea și implementarea corespunzătoare a ÎCS constituie un punct de reper pentru activitatea managementului academic. Predarea-învățarea-evaluarea centrată pe student rămâne a fi o prioritate pentru instituțiile de învățământ superior, oferind beneficii studenților, o mai mare flexibilitate și autonomie în învățare, o mai bună vizibilitate a calificărilor obținute, favorizând creșterea capacității de comparabilitate și compatibilitate în sistemul de învățământ superior.

5. Un deziderat al învățământului universitar modern, axat pe relaționare, rămâne a fi preocuparea intensă pentru asigurarea dobândirii atât a cunoștințelor generale/funcționale, cât și a formării competențelor, tot mai solicitate pe piața europeană a muncii, printr-o abordare aplicativ-acțională și interdisciplinară a varii situații și probleme, în special, profesionale, precum și printr-o implicare decizională și responsabilă a studentului în actul învățării și conturării propriului traseu

academic. În acest sens, sistemul de învățământ superior din Republica Moldova este chemat să reacționeze prompt la schimbările continue care intervin în domeniul cercetării, tehnologiilor de vârf, pieței muncii etc., oferind posibilități de învățare eficientă, formare profesională și adaptare rapidă.

6. ÎCS este un răspuns la diverse nevoi de schimbare la nivel individual al studentului, axat pe formarea competențelor necesare pentru viață și inserție profesională. ÎCS poate avea un impact pozitiv asupra proiectării și flexibilității curriculei, conținutului cursului, metodelor de predare-învățare folosite și asupra consultării cu studenții referitor la nevoile lor stringente în materie de învățare și formare profesională.

7. Aplicarea ÎCS în mediul academic este o prioritate atât pentru managementul instituțional, cadrele didactice, cât și studenții. În această ordine de idei, instituția trebuie să creeze condițiile necesare, să asigure beneficiarii cu materiale, resurse, programe de studii, servicii, cadru juridic, etc. corespunzătoare noii abordări, să facă posibilă interacțiunea optimă al binomului student-profesor. Mai mult, este nevoie de inovație atât la nivelul procesului de învățământ, cât și la nivelul activităților desfășurate de cadrele didactice, a rolurilor pe care le îndeplinesc în instituție. De asemenea, studenții trebuie să manifeste deschidere, interes, responsabilitate și automotivație, să acționeze efectiv pentru a pune în practică noul mod de învățare, centrat pe propriile nevoi, să devină parteneri activi ai cadrelor didactice pe tot parcursul demersului educațional.

8. Beneficiile oferite de realizarea ÎCS sunt evidente, atât pentru instituție, profesori și studenți, cât și pentru societate. Este necesar ca beneficiile să fie integrate în politici concrete, explicite înainte de a deveni vectori ai schimbării (stimulente individuale, educaționale, economice, ale învățării), menite să se confrunte cu atitudinile negative, critice, sceptice și să elimine barierele care pot conduce la eșec.

Referințe bibliografice:

1. Abordarea prin competențe a formării universitare: probleme, soluții, perspective. Bălți: Presa universitară bălțeană, 2011. - 280 p.
2. Cadrul european comun de referință pentru limbi: învățare, predare, evaluare/Comitetul Director pentru Educație „Studierea limbilor și cetățenia europeană”. Chișinău: Firma editorial-poligrafică „Tipografia centrală”, 2003. – 204 p.
3. Cara A, Achiri I. Unitatea de învățământ: Management educațional. Chișinău: Gunivas, 2002. - 112 p.
4. Grosu M. Evaluarea studenților în contextul Procesului Bologna/coord., Chișinău: Centrul Editorial UPS „Ion Creangă”, 2006, - 110 p.
5. Instruirea centrată pe student – Ghid practic. Disponibil: <https://cda.uvt.ro/wp-content/uploads/2017/07/Ghid-practic-CDA-Instruirea-centrata-pe-student.pdf> (accesat 05.09.21)
6. Învățământul centrat pe student – reper principal al procesului Bologna. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/275029771_INVATAMANTUL_CENTRAT_PE_STUDENT_-_REPER_PRINCIPAL_AL_PROCESULUI_BOLOGNA (accesat 25.08.21)
7. Învățământul centrat pe student (ÎCS) – model de comunicare activă în parteneriatul profesor student-antreprenor. Disponibil: <http://www.toknowpress.net/ISBN/978-9975-3069-5-9/113-121.pdf> (accesat 30.08.21)
8. Învățământ centrat pe student. Ghid pentru studenți, cadre didactice și instituții de învățământ superior. Disponibil: <https://www.anosr.ro/wp-content/uploads/2012/07/2012-Toolkit-ICS-cadre-didactice1.pdf> (accesat 07.08.21)